

Svampexkursion till Fröjels lördagen den 7 oktober 2023

Efter att ha samlats vid Fröjels kyrka flyttade vi oss bara en kort bit mot nordost. Det blåste mycket hårda vindar från sydväst, så vi, 22 deltagare, drog oss snabbt in i skydd bland träden. Skogen, som naturvårdsmykologen Helena Björnström ledde in oss i, var en örtrik barrblandskog på kalkmark en bit norr om Styrmansberget. Helena trodde först att vi inte skulle hitta så många spännande arter eftersom det kändes lite för torrt i markerna, men vi hann bara några meter innan den första intressanta arten presenterade sig. Syftet för dagen var att visa svampar som indikerar höga naturvärden, och gul lammticka *Albatrellus citrinus* blev det första beviset på att vi hade hittat ett fint område. Gul lammticka är rödlistad som sårbar (VU) och bildar mykorrhiza med gran i just örtrika barrskogar på kalkrik mark. Och om den arten finns så brukar det finnas även andra fina följearter, vilket verkligen stämde. En stor häxring med violgubbe *Gomphus clavatus* bredde ut sig i närheten, och denna köttiga, trattformiga art, som tidigare hette klubblik trumpetsvamp, gjorde oss alla på gott humör. Även den bildar mykorrhiza med gran och föredrar kalkhaltig mark.

Det finns kanske 900 olika arter av spindelskivlingar (spindlingar) i Sverige, och några av dem, särskilt de så kallade ädelspindlingarna, *Cortinarius* i undersläktet *Phlegmacium*, anses visa på höga naturvärden. Gotland kan stoltsera med imponerande många, och vi kunde anteckna flera under vår korta vandring, de flesta rödlistade. Svartgrön spindling *C. atrovirens* finns i stort sett bara på Gotland och växer med tall och gran. Det är en vacker svamp med ofta slemmig, glänsande olivgrön hatt. Foten är ljusare grön-gul och har en tydlig bulb (knöl) längst ner. Violettrandad spindling *C. pseudoglaucopus*, även den rödlistad som sårbar och mycket sällsynt, påminner till formen om svartgrön spindling men har brunare hatt och ljusare fot, i bästa fall med violetta partier. Det är rester av den skyddande hinnan, *velum*, som täcker den unga svampen och kan finnas kvar som till exempel fläckar på hatten eller strimmor på foten. En snygg tallpraktspindling *C. terpsichores* kunde också visas upp. Den är som ung anslående vackert blå med lite ockrafärg centralt på hatten. Även den finns huvudsakligen på Gotland. Blå slemskivling *C. salor* är inte lika ovanlig men räknas som en bra signalart (signalerar höga naturvärden) och är även den en mycket vacker svamp. Ytterligare en sällsynt ädelspindling, nämligen granrots-spindling *C. fraudulosus*, kunde läggas till listan. Odörspindlingar *C. russeoides* och anisspindlingar *C. odorifer* utmanade våra luktsinnen, medan flattoppad klubbsvamp *Clavariadelphus truncatus* var ganska lätt att känna igen enbart på utseendet. Några ljusa, drygt decimeterhöga fingersvampar växte på rad. Det visade sig vara blek fingersvamp *Ramaria pallida*, som på Gotland växer med gran och kanske har invandrat österifrån. Ytterligare en fin "gotlandsart" tittade fram ur mossan i grupper och rader, nämligen vit taggsvamp *Hydnum albidum*. Hattens ovansida är lite luden och vit med en svag dragning åt gult. Doftskinn *Cystostereum murrayi* växte på undersidan av en granlåga, och några kunde känna den karakteristiska doften av krondill, kräftspad eller kokos på flera meters håll!

Nu behövde vi hämta matsäckar och extratröjor i bilarna, och Helena, som var den första som erhöll Elsas svampstipendium år 2022, avslutade exkursionen med att repetera namn och kännetecken på de insamlade svamparterna. Det är viktigt att alla rödlistade arter och signalarter registreras i Artportalen, så att Gotlands unika kalkbarrskogar med höga naturvärden bevaras.

Stort tack till Helena och de andra kunniga mykologerna som så generöst spred kunskap till oss andra.

Gun Ingmansson

Svampar, med höga naturvärden, som noterades i området

Droppskivling	<i>Chamaemyces fracidus</i>	EN
Olivspindling	<i>Cortinarius venetus</i>	S
Blå slemspindling	<i>Cortinarius salor</i>	S
Svartgrön spindling	<i>Cortinarius atrovirens</i>	VU
Granrotspindling	<i>Cortinarius fraudulosus</i>	VU
Bitterspindling	<i>Cortinarius infractus</i>	S
Violettrandad spindling	<i>Cortinarius pseudoglaucopus</i>	VU
Odörspindling	<i>Cortinarius russeoides</i>	NT
Tallpraktspindling	<i>Cortinarius terpsichores</i>	VU
Doftskinn	<i>Cystostereum murrayi</i>	NT
Grönopping	<i>Entoloma incanum</i>	S
Brandrussling	<i>Rhodophana nitellina</i>	S
Fransig jordstjärna	<i>Geastrum fimbriatum</i>	S
Flattoppad klubbsvamp	<i>Clavariadelphus truncatus</i>	NT
Violgubbe	<i>Gomphus clavatus</i>	VU
Anisfingersvamp	<i>Ramaria gracilis</i>	S
Blek fingersvamp	<i>Ramaria pallida</i>	NT
Rödgul trumpetsvamp	<i>Craterellus lutescens</i>	S
Vit taggsvamp	<i>Hydnum albidum</i>	VU
Gul lammticka	<i>Albatrellus citrinus</i>	VU
Krusbärskremla	<i>Russula queletii</i>	S
Blå taggsvamp	<i>Hydnellum caeruleum</i>	NT
Svart taggsvamp	<i>Phellodon niger</i>	NT

NT = hänsynskrävande

VU = sårbar

EN = starkt hotad

S = signalart (indikerar höga naturvärden)